

ΔΕΣΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Καθεστώς προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Κύπρου

Μαρία Φιλοκύπρου

Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σεμινάριο Κατάρτισης | Λευκωσία, Κύπρος | 15 Νοεμβρίου 2023

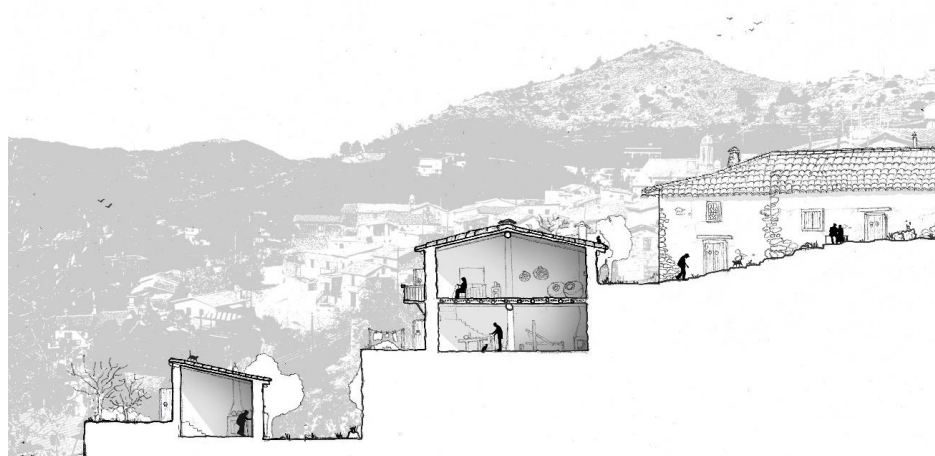
Καθεστώς προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Κύπρου

- Αρχιτεκτονική κληρονομιά
- Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης
- Νομοθεσία και καθεστώς προστασίας σε τοπικό επίπεδο
- Περιβαλλοντική Αποκατάσταση
- Περιορισμοί και προβληματισμοί για την ενεργειακή αναβάθμιση κτηρίων αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Έννοια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γρανάδας στην αρχιτεκτονική κληρονομιά θεωρείται ότι περιλαμβάνονται τα ακόλουθα αγαθά

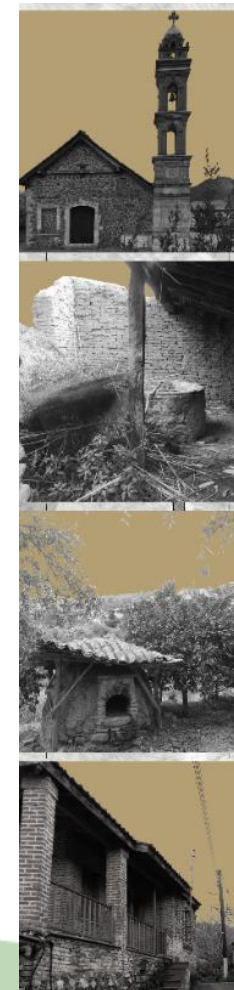
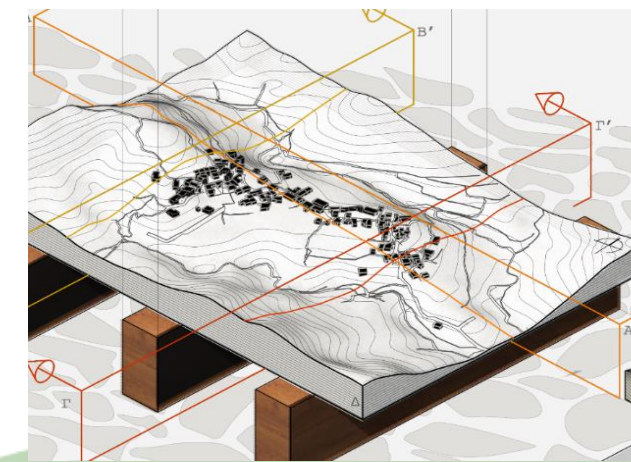
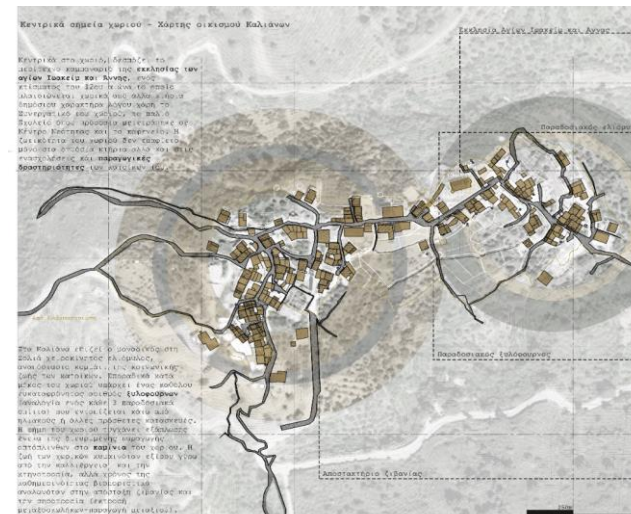
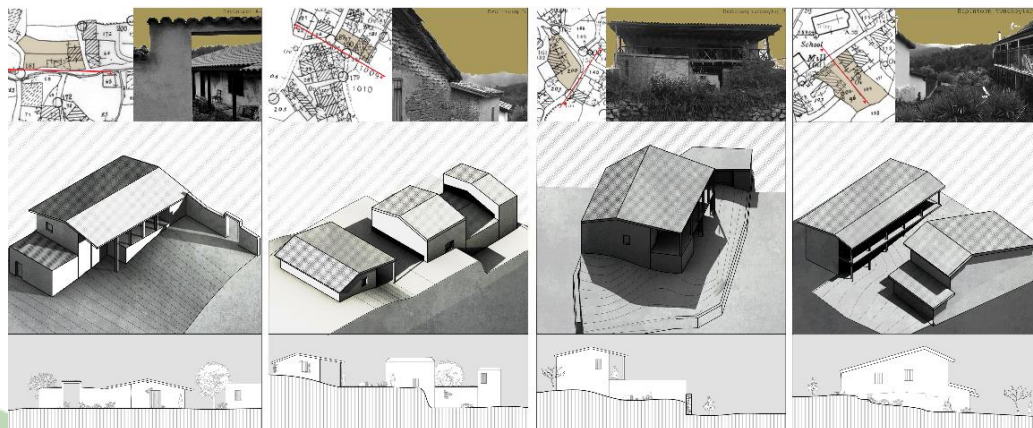
- 1. **Τα μνημεία:** κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού της ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ή διακοσμητικών στοιχείων, που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της.
- 2. **Τα αρχιτεκτονικά σύνολα:** ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών, σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος, συναφή μεταξύ τους, ώστε να σχηματίζουν ενότητες, που να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά.
- 3. **Οι τόποι:** σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, εν μέρει κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς, ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και τα οποία είναι σημαντικά λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος.

Αρχιτεκτονική Κληρονομιά Περιβαλλοντική διάσταση

Διαμέσου των χρόνων οι ιστορικές και παραδοσιακές οικοδομές επαναχρησιμοποιούνται και προσαρμόζονται στις τοπικές αλλαγές και διατηρούνται ως συνδεδετικός κρίκος με το παρελθόν. Η ένταξη τους στο φυσικό περιβάλλον, η προσαρμογή τους στη γεωμορφολογία του εδάφους και στις κλιματικές συνθήκες και η χρήση παραδοσιακών υλικών προσδίδει στις οικοδομές αυτές μια **περιβαλλοντική διάσταση**.

Οι **περιβαλλοντικοί παράμετροι και στοιχεία που εμπριέχουν** οι ιστορικές και παραδοσιακές οικοδομές διασφαλίζουν την σωστή ανταπόκριση σε κλιματικές συνθήκες και καλύτερη θερμική συμπεριφορά στο εσωτερικό τους.

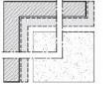
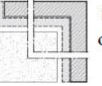

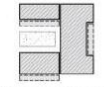
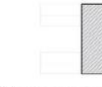

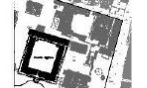
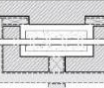
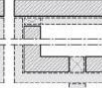

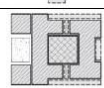

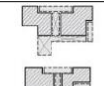
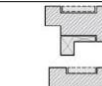
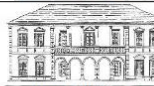

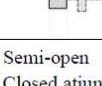

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Στρατηγικές θέρμανσης | Στρατηγικές δροσισμού | Στρατηγικές μικροκλιματικών συνθηκών | Υλικότητα

Table 2: Bioclimatic features of building under study

	Cooling strategies										Heating strategies		Micro-climate		Materials		Daylight		Sum			
	South verandas	East or West veranda	"Portico"	Window Shaders	Adjustable louvers	Stack ventilation	Cross ventilation	Closed pitched roof	Ventilated roof	High ceiling	Light colors on walls	South openings	North secondary uses	Materials utilizing thermal sun radiation	Yard with Vegetation	Courtyard	Semi-open spaces of massive structure	High thermal mass		Reduced external paving	Increased number of openings	Top window/sky light
PP	■	■		■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	19
Sec.	■	■		■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	14
KL	■	■		■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	16
KN	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	20
LLC	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	18
PPO	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	14
PDA	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	17
Sum	5	7	4	7	4	4	7	7	2	7	7	6	1	7	6	4	7	7	7	7	6	

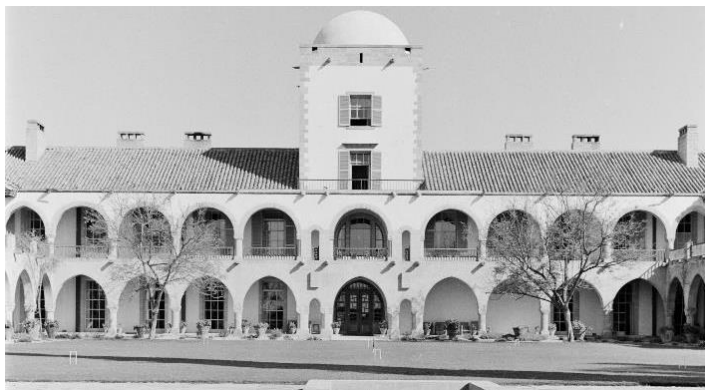
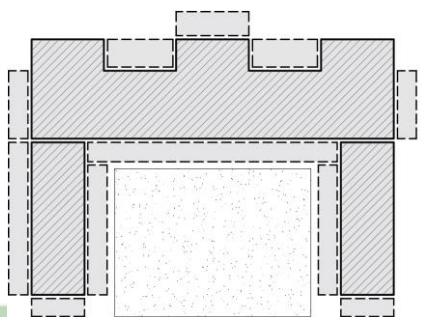
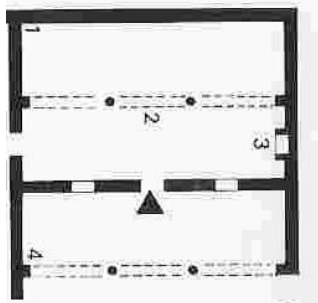
Table 1: Positioning in site, floor layouts and views of the buildings under study.

	Land Registry Plan	Ground floor	First floor	Photograph or front elevation
Secretariat				Same layout in both floors
Lamaca new konak				
Nicosia new konak				
Limassol Courts			Single-story building	
Paphos Post				
Paphos Admin.				Post Office & Land Registry ¹ District Administration ²

 *1 (P.151, PWD archive)
 *2 (P.160, PWD archive)

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

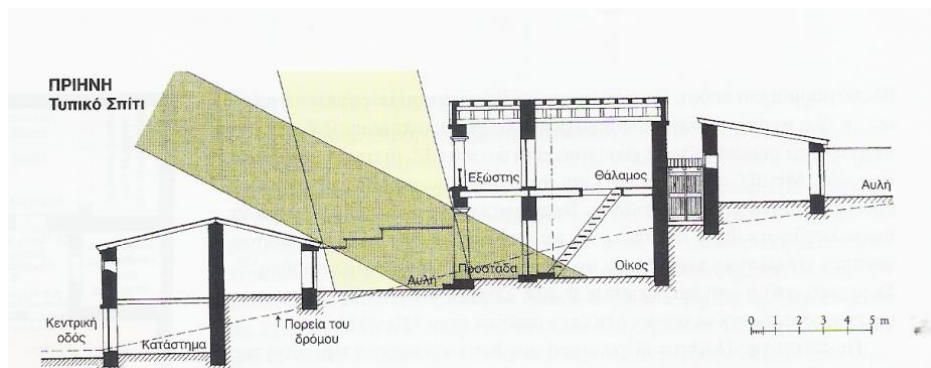
Ηλιακός (ημυπαίθριος χώρος) – διάφοροι τύποι ηλιακού ανάλογα με υλικότητα, έκταση, αριθμό στηρίξεων, ισόγειοι, με όροφο

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Ηλιακοί – περιβαλλοντική, κοινωνική, αισθητική και λειτουργική συνεισφορά

Environmental
Protection against intense solar radiation (shading)
Protection against high summer temperatures (evapotranspiration, shading)
Protection against high humidity levels (ventilation, cross-ventilation)
Exploitation of solar radiation (direct solar heat gains)
Protection against rain
Protection against cold winds
Daylight access/filtering
Thermal stability (thermal mass materials, high degree of enclosure)
Use of natural and recyclable materials
Socio-cultural
Social gatherings, events, religious celebrations, female interaction
Family gatherings, sitting, eating, resting, sleeping, chatting
Security
Privacy – control over social interaction
Socio-economic position/status evidence of the owner
Functional
Household activities (cooking, weaving, washing, clothes-drying)
Agricultural activities (crop drying, storage of crops)
Shelter for the livestock
Entrance to the private property
Circulation (horizontal and vertical)
Storage space (firewood)
Psychological, Emotional, Spiritual
Views (observation and supervision)
Proximity to nature (planted courtyard and sky)
Reduction of noise impact
Feeling of being enclosed
Aesthetical
Elaborate appearance
Decorative effect
Embellishment of structural components

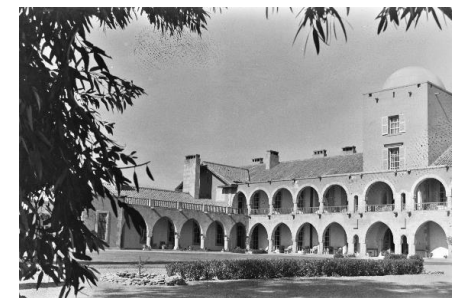
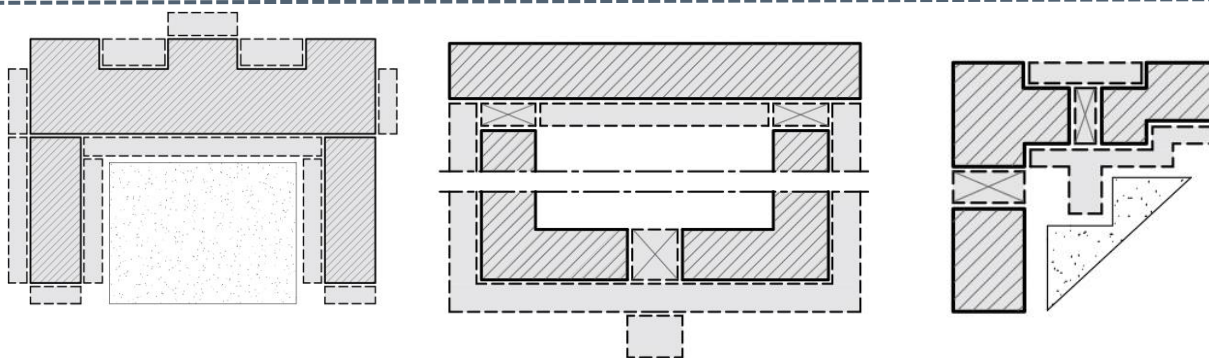
«Η αυλή του βεητανικού προδεδίου στην Αθήνα»- Αρχική γραβιέρα του 1878. Το προδεδείο στεγάζει σε ένα μεγάλο αγροτικό παραδοσιακό αεράκι»

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

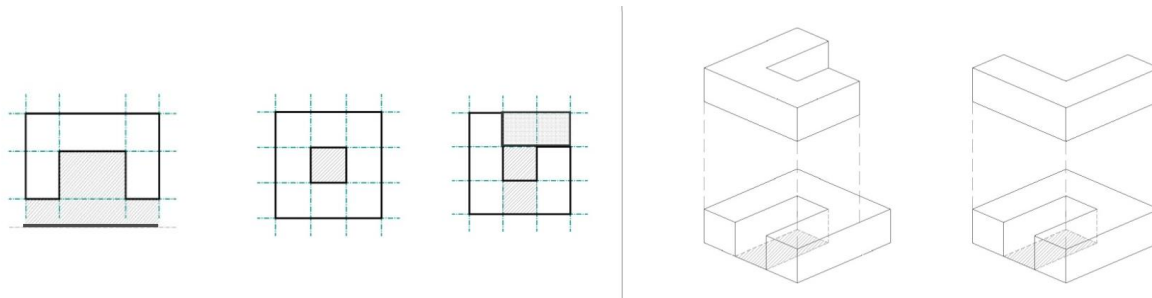
Διατάξεις κτηρίων της
 παραδοσιακής
 αρχιτεκτονικής

Διατάξεις ιστορικών
 κτηρίων της
 αποικιοκρατίας

Διατάξεις κατοικιών του
 μοντέρνου κινήματος

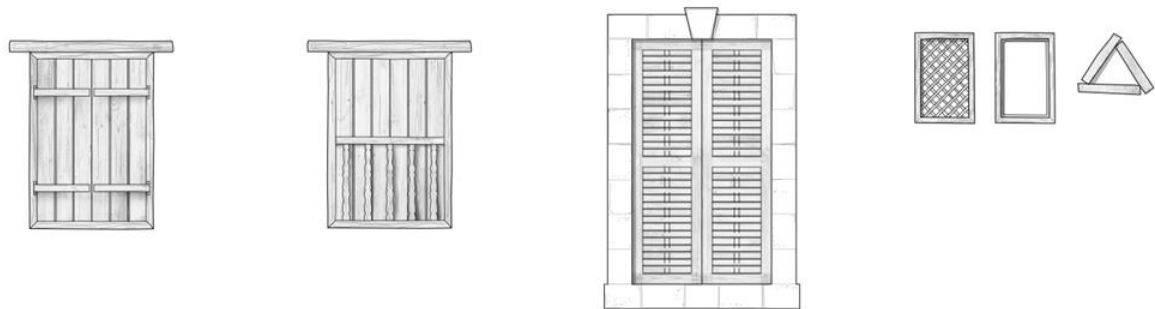
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Ανοίγματα παραδοσιακών και ιστορικών οικοδομών

Στις ιστορικές και παραδοσιακές οικοδομές γενικά τα ανοίγματα είναι μικρά και σχετικά λίγα γεγονός που προστατεύει τις οικοδομές από τις εξωτερικές περιβαλλοντικές συνθήκες.

(a)

(b)

(c)

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

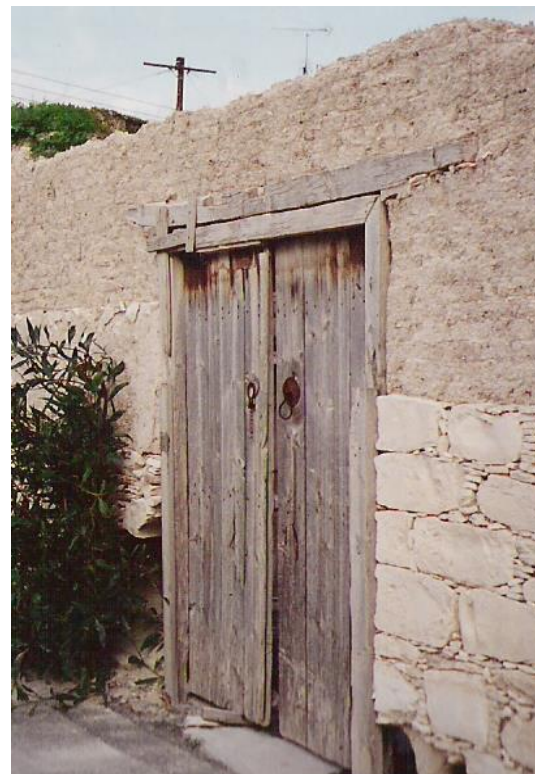
Επικράτηση πλήρους έναντι κενού

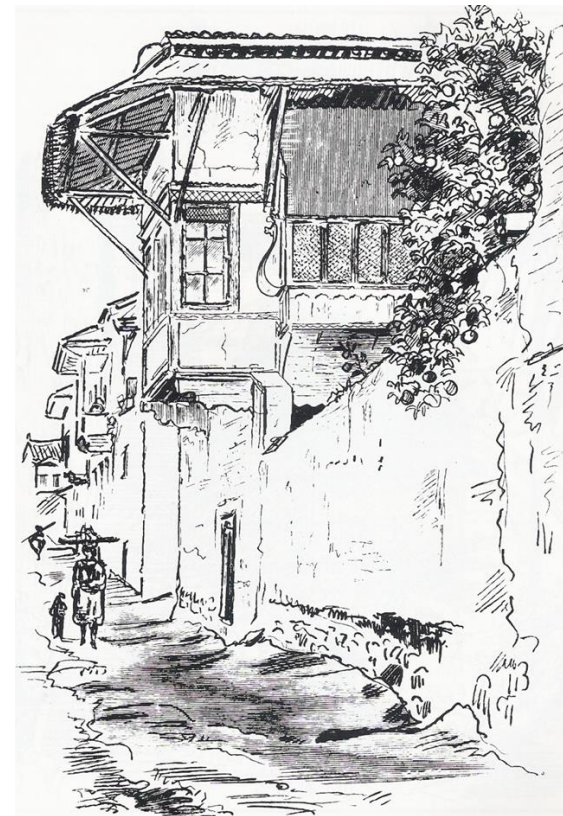

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Θύρες και παράθυρα

- Απλές ορθογώνιες θύρες και παράθυρα με ή χωρίς φεγγίτη
- Ξύλινα σανιδωτά φύλλα, νταμπλαδωτά / με κετταπέδες, περσίδες ανοιγόμενες.
- Η ύπαρξη μικρών ανοιγμάτων σε υψηλά σημεία της τοιχοποιίας βοηθά την απαγωγή του θερμού αέρα.

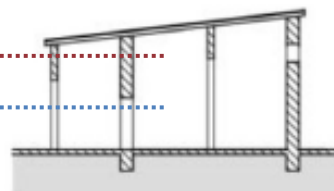
Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

- Διαμπερής αερισμός λόγω διάταξης ανοιγμάτων και χώρων, ύπαρξη αρσέρων
- Δωμάτια μεγάλου ύψους για επαγωγή ζεστού αέρα

Hot air below ceiling

Cooler lower air

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Τα δομικά υλικά

Χρήση τοπικών υλικών, διαθέσιμων στην περιοχή. Τα δομικά υλικά παράγονται, και επεξεργάζονται κοντά στη θέση του υπό ανέγερση κτιρίου.

Λιθοδομές (πελεκητή πέτρα)

- Ασβεστόλιθος σχηματισμού Αθαλάσσας - Λευκωσίας (πουρόπετρα)
- Ασβεστόλιθος σχηματισμού Πάχνας - Λεμεσός, Λάρνακα και Πάφος

Λιθοδομές (αργολιθοδομή)

- Διάφορα είδη ιζηματογενών και πυριγενών πετρωμάτων

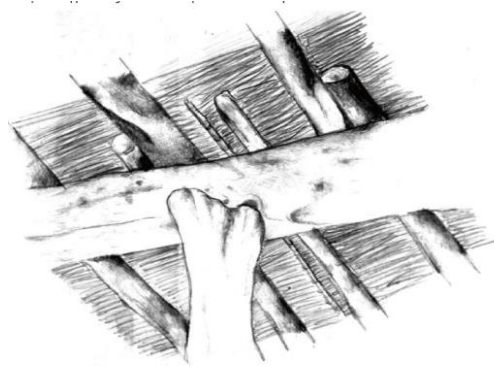

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Στέγες και δώματα – συχνά μεγάλου πάχους, ύπαρξη ψευδοταβάνων

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Υλικά - Δώμα - Στέγη

Κλαδιά πάνω σε βολιτζα

Καλάμια πάνω σε βολιτζα

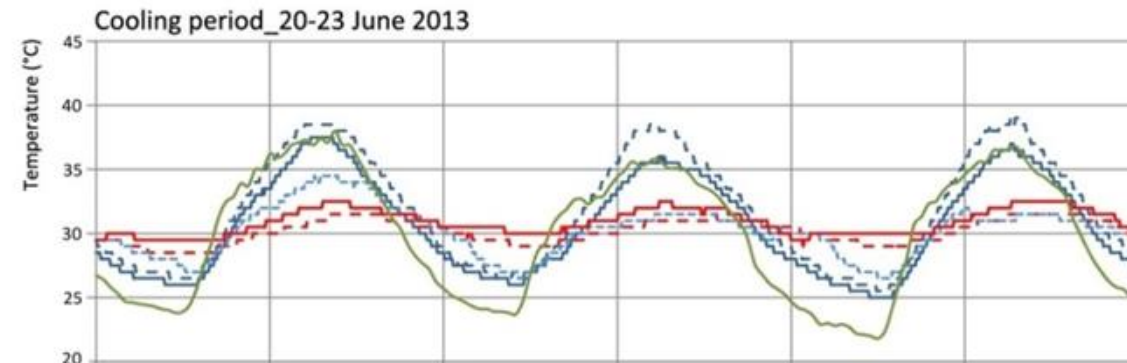
Σανίδια πάνω σε μορίνες

Ψάθα πάνω σε μορίνες

Φοιτητικές εργασίες_ Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική και Σύγχρονοι Προβληματισμοί_ Καπέδες και Πολιτικό

Περιβαλλοντικές στρατηγικές ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών

Υλικότητα

Συνήθως τα ιστορικά και παραδοσιακά κτήρια έχουν τοιχοποιίες πάχους 50-60 εκατοστά και μεγάλο πάχος στέγασης

- Δημιουργείται έτσι η απαιτούμενη θερμική μάζα που είναι απαραίτητη σε μεσογειακό κλίμα
- Το κτηριακό κέλυφος απορροφά και αποθηκεύει τη θερμότητα όταν υπάρχει ηλιακή ακτινοβολία αλλά παράλληλα προστατεύει από τις θερμικές διακυμάνσεις
- **Το χειμώνα**, η θερμική μάζα περιορίζει τις θερμικές απώλειες και δρα για αποθήκευση θερμότητας κατά τη διάρκεια της μέρας, προσφέροντάς την το βράδυ
- **Το καλοκαίρι**, παρατηρείται καθυστέρηση στη μεταφορά της θερμότητας στο εσωτερικό αφού η μέγιστη θερμοκρασία στο εσωτερικό παρατηρείται με κάποια χρονική υστέρηση σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον.
- Αν η στρατηγική αυτή συνδυαστεί με διαμπερή νυκτερινό αερισμό βελτιώνει πολύ τις εσωτερικές θερμοκρασίες

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Η συντήρηση και επανάχρηση των παραδοσιακών και ιστορικών οικοδομών έχει θετική επίδραση στις τοπικές οικονομίες αφού προωθεί τα **παραδοσιακά επαγγέλματα** και παράλληλα διασφαλίζει **την πολιτιστική ταυτότητα των ιστορικών περιοχών**.

Η επανάχρηση των παραδοσιακών και ιστορικών οικοδομών καλύπτει **όλες τις πτυχές της αειφορίας**: περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και για αυτό θεωρείται μια αειφόρος στρατηγική ανάπτυξης.

Η **αειφόρος ανάπτυξη και η συντήρηση συνδέονται στενά** αφού και οι δύο έννοιες εκφράζουν με διαφορετικό τρόπο την **ανάγκη εξασφάλισης αρμονίας μεταξύ ανθρώπου και φύσης**.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

- Χάρτα των Αθηνών (1931)
- Carta del Restauro (1938)
- Χάρτα της Βενετίας (1964)
- Συνθήκη του Αμστερνταμ (1975)
- Burra Charter - Χάρτα του ICOMOS (1979-1999)
- Σύμβαση της Γρανάδας 1985 – προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης
- Χάρτης Nara για αυθεντικότητα (1994)
- ICOMOS Charter on Built Vernacular Heritage (1999)
- Σύμβαση για τη βιομηχανική κληρονομιά (2003)
- Χάρτης Faro (2005)
- XIAN Declaration on the conservation of Modern Heritage (2013)

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

1964 – Χάρτης της Βενετίας

- Διεθνές συνέδριο Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών στη Βενετία – καθιέρωση του Χάρτη που υπογράφηκε από 17 κράτη.
- Το κείμενο έχει πολύ μικρή έκταση και αποτελεί ένα ευέλικτο πλαίσιο αρχών
- Σε αυτό περιλαμβάνονται οι περισσότερες αρχές και το δεοντολογικό πλαίσιο που έχει διεθνώς κοινή αποδοχή από το 1964 μέχρι σήμερα

Εφαρμόζονται γενικές αρχές με στόχο τη διάσωση και αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς **χωρίς δογματισμούς**

Σε κάθε όμως επέμβαση **χάνεται κάτι από την ιστορική αξία** του μνημείου.

Για αυτό και πάντοτε πρέπει να γίνεται συνεκτίμηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων που θα προκύψουν.

Προέρχεται από τη θετικιστική, επιστημονική σκέψη της Ευρώπης και αφορά κυρίως μνημεία ή αρχιτεκτονικά σύνολα που αντιπροσωπεύουν τον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο, τα οποία έχουν συγκεκριμένες ιστορικές και αισθητικές αξίες και είναι **κατασκευασμένα από υλικά που αντέχουν στο χρόνο.**

Αποτελεί τη βάση για διεθνοποίηση των προβλημάτων της αποκατάστασης

Αφήνει σε κάθε έθνος τη φροντίδα να εφαρμόσει τις γενικές αρχές μέσα στα πλαίσια του δικού του πολιτισμού και των δικών του παραδόσεων.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Χάρτης της Βενετίας

Ορισμοί

- 1. Η έννοια του ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την **αστική ή αγροτική τοποθεσία** που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα **ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία**.
- 2. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί ένα επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη **συνεργασία όλων των επιστημών** που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς
- 3. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν **έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες**.

Συντήρηση

- 4. Η συντήρηση των μνημείων έχει ως πρωταρχική απαίτηση τη **συνεχή και μόνιμη φροντίδα** για τη διατήρησή τους.
- 5. Η **συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητά τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία**. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζει τη διάρθρωση ή τη διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σε αυτά τα όρια.
- 6. Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται τη **διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντός του, στην κλίμακά του**. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανιστεί έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.
- 7. Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από το **χώρο όπου είναι τοποθετημένο**. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διάσωσής του ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.
- 8. Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνον αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για εξασφάλιση της διάσωσής τους.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Χάρτης της Βενετίας

Ορισμοί

- 1. Η έννοια του ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την **αστική ή αγροτική τοποθεσία** που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα **ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία**.
- 2. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί ένα επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη **συνεργασία όλων των επιστημών** που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς
- 3. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν **έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες**.

Συντήρηση

- 4. Η συντήρηση των μνημείων έχει ως πρωταρχική απαίτηση τη **συνεχή και μόνιμη φροντίδα** για τη διατήρησή τους.
- 5. Η **συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητά τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία**. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζει τη διάρθρωση ή τη διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σε αυτά τα όρια.
- 6. Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται τη **διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντός του, στην κλίμακά του**. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανιστεί έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.
- 7. Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από το **χώρο όπου είναι τοποθετημένο**. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διάσωσής του ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.
- 8. Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνον αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για εξασφάλιση της διάσωσής τους.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Χάρτης της Βενετίας

Ορισμοί

- 1. Η έννοια του ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την **αστική ή αγροτική τοποθεσία** που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα **ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία**.
- 2. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί ένα επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη **συνεργασία όλων των επιστημών** που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς
- 3. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν **έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες**.

Συντήρηση

- 4. Η συντήρηση των μνημείων έχει ως πρωταρχική απαίτηση τη **συνεχή και μόνιμη φροντίδα** για τη διατήρησή τους.
- 5. Η **συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητά τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία**. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζει τη διάρθρωση ή τη διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σε αυτά τα όρια.
- 6. Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται τη **διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντός του, στην κλίμακά του**. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανιστεί έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.
- 7. Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από το **χώρο όπου είναι τοποθετημένο**. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διάσωσής του ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.
- 8. Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνον αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για εξασφάλιση της διάσωσής τους.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Χάρτης της Βενετίας

Ορισμοί

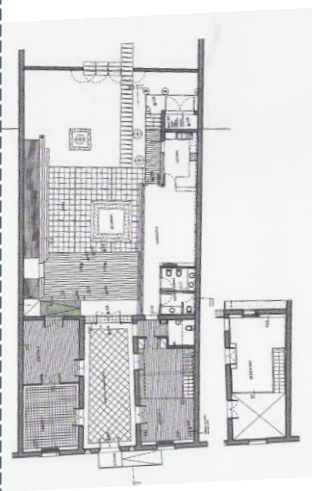
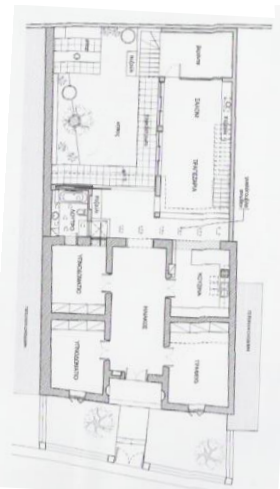
- 1. Η έννοια του ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την **αστική ή αγροτική τοποθεσία** που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα **ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία**.
- 2. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί ένα επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη **συνεργασία όλων των επιστημών** που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς
- 3. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν **έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες**.

Συντήρηση

- 4. Η συντήρηση των μνημείων έχει ως πρωταρχική απαίτηση τη **συνεχή και μόνιμη φροντίδα** για τη διατήρησή τους.
- 5. Η συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητά τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζει τη διάρθρωση ή τη διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σε αυτά τα όρια.
- 6. Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται τη **διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντός του, στην κλίμακά του**. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανιστεί έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.
- 7. Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από το **χώρο όπου είναι τοποθετημένο**. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διάσωσής του ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.
- 8. Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνον αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για εξασφάλιση της διάσωσής τους.

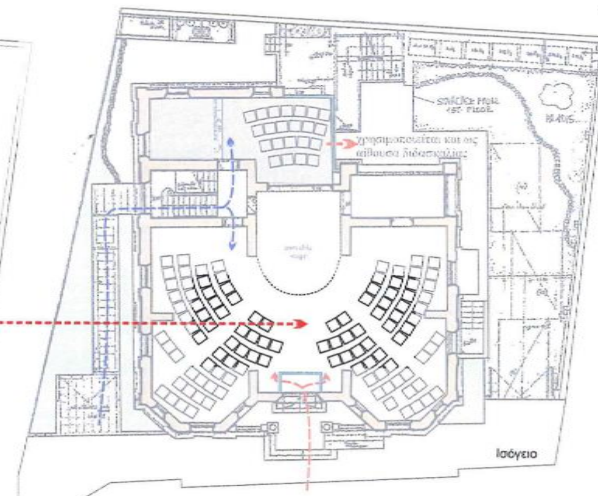
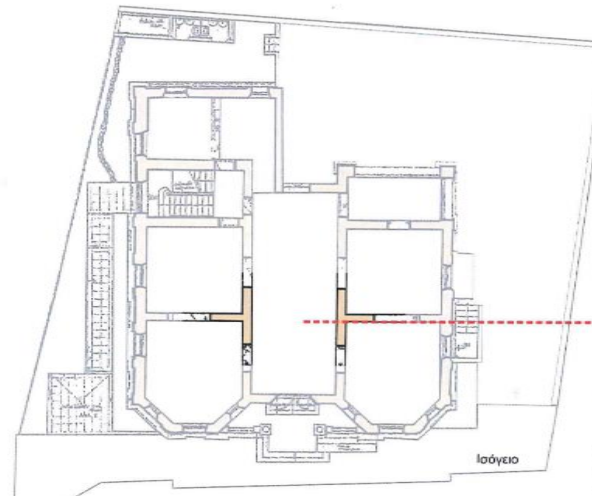
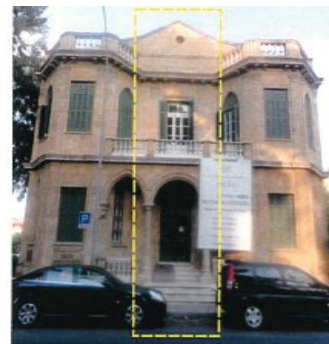

5. Η συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητά τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζει τη διάρθρωση ή τη διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σε αυτά τα όρια.

Μικρές αλλαγές στη διάρθρωση και διαρρύθμιση των κτηρίων

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Μικρές αλλαγές στη διάρθρωση και διαρρύθμιση των κτηρίων

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Χάρτης της Βενετίας

Ορισμοί

- 1. Η έννοια του ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την **αστική ή αγροτική τοποθεσία** που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα **ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία**.
- 2. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποτελεί ένα επιστημονικό κλάδο ο οποίος πρέπει να αποτελείται στη **συνεργασία όλων των επιστημών** που μπορούν να συνεισφέρουν στη μελέτη και τη διάσωση της μνημειακής κληρονομιάς
- 3. Η συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων αποσκοπούν να τα διασώσουν τόσο σαν **έργα τέχνης όσο και σαν ιστορικές μαρτυρίες**.

Συντήρηση

- 4. Η συντήρηση των μνημείων έχει ως πρωταρχική απαίτηση τη **συνεχή και μόνιμη φροντίδα** για τη διατήρησή τους.
- 5. Η **συντήρηση των μνημείων ευνοείται πάντοτε από την καταλληλότητά τους να χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό ωφέλιμο στην κοινωνία**. Μια τέτοια χρησιμοποίηση είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά δεν πρέπει να αλλάζει τη διάρθρωση ή τη διακόσμηση των κτιρίων. Οι διαρρυθμίσεις που επιβάλλει η αλλαγή της λειτουργίας τους (από νέες χρήσεις) πρέπει να αντιμετωπίζονται και ενδεχομένως να επιτρέπονται μέσα σε αυτά τα όρια.
- 6. Η συντήρηση ενός μνημείου συνεπάγεται τη **διατήρηση του άμεσου περιβάλλοντός του, στην κλίμακά του**. Αν το παραδοσιακό πλαίσιο δεν έχει εξαφανιστεί έχουμε καθήκον να το διατηρήσουμε αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείσουμε κάθε προσθήκη, κάθε κατεδάφιση και κάθε αλλαγή που θα μπορούσε να αλλάξει τις σχέσεις των όγκων και των χρωμάτων.
- 7. Το μνημείο είναι αναπόσπαστο από την ιστορική στιγμή που αντιπροσωπεύει και από το **χώρο όπου είναι τοποθετημένο**. Επομένως η μετακίνηση του όλου ή τμήματος ενός μνημείου μπορεί να γίνει παραδεκτή μόνο αν επιβάλλεται από την ανάγκη διάσωσής του ή δικαιολογείται από λόγους μεγάλης εθνικής ή διεθνούς σημασίας.
- 8. Τα γλυπτικά, ζωγραφικά ή διακοσμητικά στοιχεία που είναι αναπόσπαστα δεμένα με το μνημείο δεν μπορούν να διαχωριστούν παρά μόνον αν το μέτρο αυτό είναι η μοναδική διέξοδος για εξασφάλιση της διάσωσής τους.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Αποκατάσταση

9. Η διαδικασία της αποκατάστασης είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ' εξαίρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές και ιστορικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο **σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία**. Σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν **υποθέσεις**. Πέρα από το σημείο αυτό, οποιαδήποτε εργασία θεωρηθεί απαραίτητη για αισθητικούς ή τεχνικούς λόγους θα πρέπει να **διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική** σύνθεση και να φέρνει τη σφραγίδα της εποχής μας.

10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες τις **σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και κατασκευής** που η αποτελεσματικότητά τους θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Έννοια **συμβατότητας** (καταπονήσεις κλπ.)

Κόστος, εξειδίκευση

11. Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές γιατί σκοπός της αποκατάστασής του δεν είναι η ενότητα του αρχικού ρυθμού (στυλιστική ενότητα). Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ' εξαίρεση. Αν δηλαδή τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας και ακόμη αν η κατάσταση της διατήρησης του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για απάλειψή τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε τη μελέτη του έργου.

12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

- Τρόποι διαφοροποίησης
 - Απλούστευση
 - Με τονιζόμενο όριο
 - Με διαφορά υλικού
 - Με το ίδιο το υλικό αλλά με διαφορά υφής
 - Με επιγραφές

13. Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του κτιρίου, το **παραδοσιακό του πλαίσιο**, την **ισορροπία** της σύνθεσής του και τις σχέσεις του με τον **περιβάλλοντα** χώρο.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

9. Η διαδικασία της αποκατάστασης είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ' εξαίρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές και ιστορικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο **σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία**. Σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν **υποθέσεις**. Πέρα από το σημείο αυτό, οποιαδήποτε εργασία θεωρηθεί απαραίτητη για αισθητικούς ή τεχνικούς λόγους θα πρέπει να **διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική σύνθεση** και να φέρνει τη σφραγίδα της εποχής μας.

10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες τις **σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και κατασκευής** που η αποτελεσματικότητά τους θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Έννοια **συμβατότητας** (καταπονήσεις κλπ.)

Κόστος, εξειδίκευση

11. Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές γιατί σκοπός της αποκατάστασής του δεν είναι η ενότητα του αρχικού ρυθμού (στυλιστική ενότητα). Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ' εξαίρεση. Αν δηλαδή τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας και ακόμη αν η κατάσταση της διατήρησης του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για απάλειψή τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε τη μελέτη του έργου.

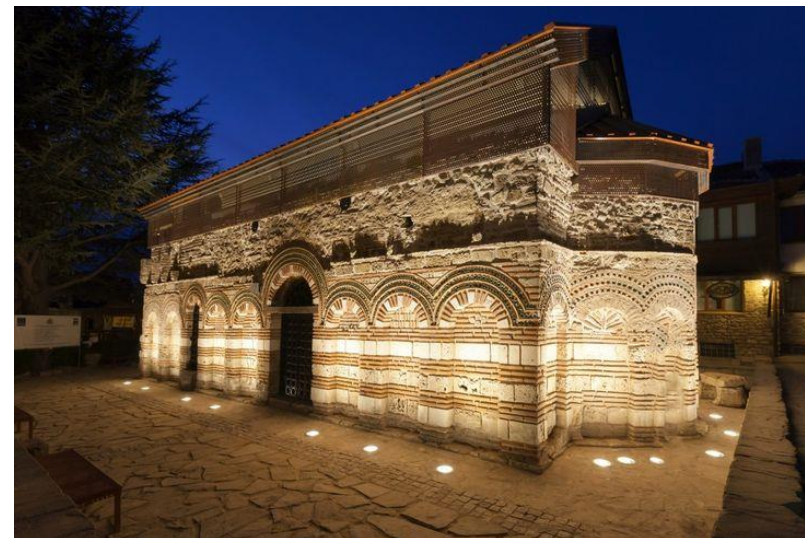
12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

- Τρόποι διαφοροποίησης
 - Απλούστευση
 - Με τονιζόμενο όριο
 - Με διαφορά υλικού
 - Με το ίδιο το υλικό αλλά με διαφορά υφής
 - Με επιγραφές

13. Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του κτιρίου, το **παραδοσιακό του πλαίσιο**, την **ισορροπία** της σύνθεσής του και τις σχέσεις του με τον **περιβάλλοντα** χώρο.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

9. Η διαδικασία της αποκατάστασης είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ'εξάιρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές και ιστορικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο **σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία**. Σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν **υποθέσεις**. Πέρα από το σημείο αυτό, οποιαδήποτε εργασία θεωρηθεί απαραίτητη για αισθητικούς ή τεχνικούς λόγους θα πρέπει να **διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική** σύνθεση και να φέρνει τη σφραγίδα της εποχής μας.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Αποκατάσταση

9. Η διαδικασία της αποκατάστασης είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ'εξαιρέση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές και ιστορικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο **σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία**. Σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν **υποθέσεις**. Πέρα από το σημείο αυτό, οποιαδήποτε εργασία θεωρηθεί απαραίτητη για αισθητικούς ή τεχνικούς λόγους θα πρέπει να **διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική σύνθεση** και να φέρνει τη σφραγίδα της εποχής μας.

10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες τις **σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και κατασκευής** που η αποτελεσματικότητά τους θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Έννοια **συμβατότητας** (καταπονήσεις κλπ.)

Κόστος, εξειδίκευση

11. Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές γιατί σκοπός της αποκατάστασής του δεν είναι η ενότητα του αρχικού ρυθμού (στυλιστική ενότητα). Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ'εξαιρέση. Αν δηλαδή τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας και ακόμη αν η κατάσταση της διατήρησης του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για απάλειψή τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε τη μελέτη του έργου.

12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

- Τρόποι διαφοροποίησης
 - Απλούστευση
 - Με τονιζόμενο όριο
 - Με διαφορά υλικού
 - Με το ίδιο το υλικό αλλά με διαφορά υφής
 - Με επιγραφές

13. Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του κτιρίου, το **παραδοσιακό του πλαίσιο**, την **ισορροπία** της σύνθεσής του και τις σχέσεις του με τον **περιβάλλοντα** χώρο.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Χάρτα της Βενετίας (συμβατότητα νέων υλικών με τα παλαιά)

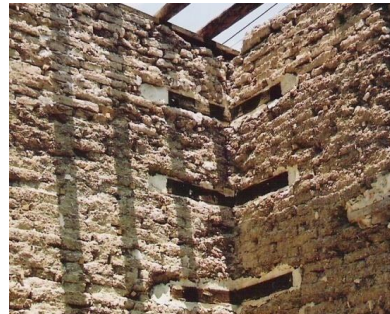
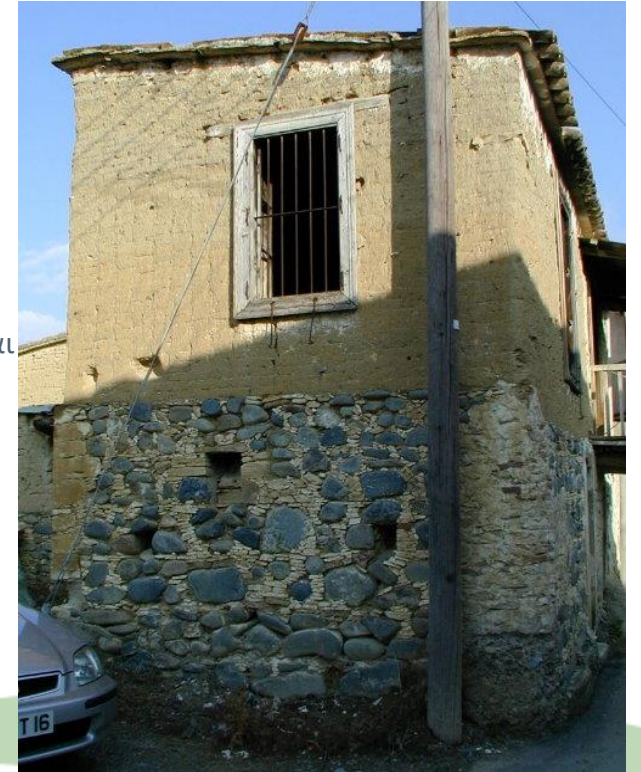
10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες τις **σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και κατασκευής** που η αποτελεσματικότητά τους θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

- **Συμβατότητα**

- **Αισθητική**
- **Κατασκευαστική** (μέσα στο χρόνο / σε σχέση με τις καταπονήσεις που δέχεται)
 - Παρόμοιες φυσικοχημικές και φυσικομηχανικές ιδιότητες (αντοχή σε θλίψη, εφελκυσμό, παρόμοιο μέτρο ελαστικότητας, παρόμοιο συντελεστή θερμικής διαστολής, παρόμοια κοκκομετρία και πορώδες κλπ)

- **Μη συμβατότητα**

Αντοχές συχνά πολύ μεγαλύτερες, μικρότερο πορώδες, δυσκολεύει αναπνοή τοιχοποιίας, μεγάλες τιμές θλιπτικής αντοχής και μέτρου ελαστικότητας, ακαμψία, μεγάλο συντελεστή θερμικής διαστολής, νέα υλικά είναι συχνά φορείς διαλυτών αλάτων

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Αποκατάσταση

9. Η διαδικασία της αποκατάστασης είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ' εξαίρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές και ιστορικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο **σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία**. Σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν **υποθέσεις**. Πέρα από το σημείο αυτό, οποιαδήποτε εργασία θεωρηθεί απαραίτητη για αισθητικούς ή τεχνικούς λόγους θα πρέπει να **διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική** σύνθεση και να φέρνει τη σφραγίδα της εποχής μας.

10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες τις **σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και κατασκευής** που η αποτελεσματικότητά τους θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Έννοια **συμβατότητας** (καταπονήσεις κλπ.)

Κόστος, εξειδίκευση

11. Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές γιατί σκοπός της αποκατάστασής του δεν είναι η ενότητα του αρχικού ρυθμού (στυλιστική ενότητα). Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ' εξαίρεση. Αν δηλαδή τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας και ακόμη αν η κατάσταση της διατήρησης του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για απάλειψή τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε τη μελέτη του έργου.

12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

- Τρόποι διαφοροποίησης
 - Απλούστευση
 - Με τονιζόμενο όριο
 - Με διαφορά υλικού
 - Με το ίδιο το υλικό αλλά με διαφορά υφής
 - Με επιγραφές

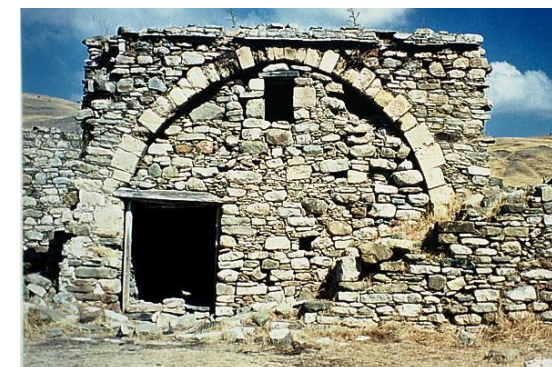
13. Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του κτιρίου, το **παραδοσιακό του πλαίσιο**, την **ισορροπία** της σύνθεσής του και τις σχέσεις του με τον **περιβάλλοντα** χώρο.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές γιατί σκοπός της αποκατάστασής του δεν είναι η ενότητα του αρχικού ρυθμού (στυλιστική ενότητα).

Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ'εξαίρεση.

- Αν δηλαδή τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και
- Αν η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας και ακόμη
- Αν η κατάσταση της διατήρησης του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Αποκατάσταση

9. Η διαδικασία της αποκατάστασης είναι μια επέμβαση υψηλής εξειδίκευσης που επιβάλλεται να γίνεται κατ' εξαίρεση. Έχει σαν στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές και ιστορικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο **σεβασμό προς την αρχική του υπόσταση και τα αυθεντικά του στοιχεία**. Σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν **υποθέσεις**. Πέρα από το σημείο αυτό, οποιαδήποτε εργασία θεωρηθεί απαραίτητη για αισθητικούς ή τεχνικούς λόγους θα πρέπει να **διαχωρίζεται από την αρχική αρχιτεκτονική** σύνθεση και να φέρνει τη σφραγίδα της εποχής μας.

10. Όταν οι παραδοσιακές τεχνικές αποδεικνύονται ανεπαρκείς η στερέωση ενός μνημείου μπορεί να εξασφαλιστεί με την προσφυγή σε όλες τις **σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και κατασκευής** που η αποτελεσματικότητά τους θα έχει αποδειχθεί από τα επιστημονικά δεδομένα και τις οποίες εγγυάται η πείρα της εφαρμογής τους.

Έννοια **συμβατότητας** (καταπονήσεις κλπ.)

Κόστος, εξειδίκευση

11. Οι αξιόλογες προσθήκες όλων των εποχών στη σημερινή υπόσταση ενός μνημείου πρέπει να γίνουν σεβαστές γιατί σκοπός της αποκατάστασής του δεν είναι η ενότητα του αρχικού ρυθμού (στυλιστική ενότητα). Όταν ένα κτίριο φέρνει υπερκείμενες φάσεις διαφόρων εποχών, η επαναφορά στην αρχική του κατάσταση δεν δικαιολογείται παρά μόνο κατ' εξαίρεση. Αν δηλαδή τα στοιχεία που θα αφαιρεθούν έχουν πολύ μικρή σημασία και η σύνθεση που θα αποκαλυφθεί είναι μεγάλης ιστορικής, αρχαιολογικής ή αισθητικής αξίας και ακόμη αν η κατάσταση της διατήρησης του μνημείου κριθεί αρκετά ικανοποιητική. Η κρίση σχετικά με την αξιολόγηση των μεταγενέστερων στοιχείων και η απόφαση για απάλειψή τους, δεν θα πρέπει να εξαρτώνται μόνο από το άτομο που ανέλαβε τη μελέτη του έργου.

12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

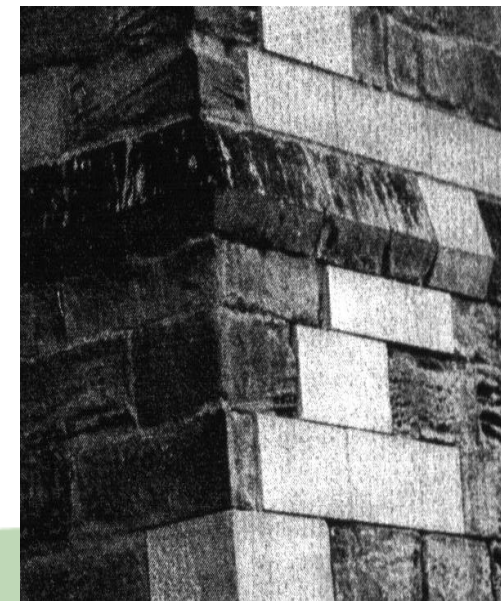
- Τρόποι διαφοροποίησης
 - Απλούστευση
 - Με τονιζόμενο όριο
 - Με διαφορά υλικού
 - Με το ίδιο το υλικό αλλά με διαφορά υφής
 - Με επιγραφές

13. Οι προσθήκες δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές παρά μόνο αν σέβονται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του κτιρίου, το **παραδοσιακό του πλαίσιο**, την **ισορροπία** της σύνθεσής του και τις σχέσεις του με τον **περιβάλλοντα** χώρο.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

12. Τα στοιχεία που προορίζονται να αντικαταστήσουν τμήματα του μνημείου που έχουν καταστραφεί πρέπει να ενσωματώνονται αρμονικά στο σύνολο αλλά και να διακρίνονται από τα αυθεντικά μέρη έτσι ώστε να μην πλαστογραφούνται τα καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκμήρια του κτιρίου.

- Τρόποι διαφοροποίησης
 - Απλούστευση
 - Με τονιζόμενο όριο
 - Με διαφορά υλικού
 - Με το ίδιο το υλικό αλλά με διαφορά υφής

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Σύγχρονες τάσεις σχετικά με το Χάρτη της Βενετίας

Σημασία και συνεισφορά

- Αποτελεί **ιστορικό έγγραφο** εκτός από το γεγονός ότι προσπαθεί σε **ένα συνοπτικό κείμενο να εκφράσει τις βασικές αρχές συντήρησης** που ισχύουν σε γενικές γραμμές και μέχρι σήμερα.
- Οι αλλαγές των συνθηκών οδηγούν στη δημιουργία νέων χαρτών που συμπληρώνουν αλλά δεν καταργούν το Χάρτη της Βενετίας

Τι βασικά επιδιώκει και πώς πρέπει να μελετάται

- **Ισορροπία μεταξύ αισθητικής και ιστορικής αξίας** ως απάντηση στις θεωρίες της κριτικής αποκατάστασης που διδόταν μικρή βαρύτητα στην αισθητική
- Εισάγει τις **βασικές αξίες** των μνημείων
- Ο χάρτης πρέπει να μελετάται ολόκληρος και όχι αποσπασματικά
- Τα άρθρα πρέπει να θεωρούνται γενικές αρχές και όχι δόγματα

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

The Nara Document on Authenticity προωθεί την ευρύτερη κατανόηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της κληρονομιάς σε σχέση με τη συντήρηση

Σύμφωνα με το χάρτη Νάρα η αυθεντικότητα είναι σημαντικό τμήμα για να οριστεί, αξιολογηθεί και τύχει ορθής διαχείρισης η πολιτιστική κληρονομιά.

Υπογραμμίζει ότι ο όρος αυθεντικότητας στην **πραγματικότητα διαφέρει από πολιτισμό σε πολιτισμό και κάθε φορά σχετίζεται με την ουσία και το περιεχόμενο κάθε πολιτισμού (άυλες αξίες κάθε πολιτισμού).**

Αντίθετα στο **Χάρτη της Βενετίας** η αυθεντικότητα συνδεόταν με την υλικότητα αφού εκεί γίνεται αναφορά στην αρχική υπόσταση του μνημείου

Πριν την καθιέρωση του χάρτη Νάρα οι χώρες επιθυμούσαν μια διεύρυνση του όρου της αυθεντικότητας κυρίως για να νομιμοποιήσουν την πρακτική της Ιαπωνικής κυβέρνησης για την **περιοδική ανακατασκευή των ξύλινων ιστορικών τους κατασκευών.**

Faro Convention

ΤΜΗΜΑ 1 Στόχοι, ορισμοί και αρχές

- Άρθρο 1: Στόχοι της διακήρυξης
- Άρθρο 2: Ορισμοί
- Άρθρο 3: Η κοινή κληρονομιά της Ευρώπης
- Άρθρο 4: Δικαιώματα και Υποχρεώσεις σε σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά
- Άρθρο 5: Πολιτιστική κληρονομιά, νομοθεσία και πολιτικές
- Άρθρο 6: Αποτελέσματα της Σύμβασης

ΤΜΗΜΑ 2 Συνεισφορά της κληρονομιάς στην κοινωνία και της ανάπτυξης

- Άρθρο 7: Κληρονομιά και διάλογος
- Άρθρο 8: Περιβάλλον, κληρονομιά και ποιότητα ζωής
- Άρθρο 9: Αειφόρος χρήση της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Άρθρο 10: Κληρονομιά και οικονομικές δραστηριότητες

ΤΜΗΜΑ 3 Κοινή ευθύνη για την κληρονομιά και δημόσια συμμετοχή

- Άρθρο 11: Οργάνωση της δημόσιας ευθύνης
- Άρθρο 12: Πρόσβαση και δημοκρατική συμμετοχή
- Άρθρο 13: Κληρονομιά και γνώση
- Άρθρο 14: Κληρονομιά και πληροφόρηση

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Faro Convention

Ο Faro Convention τονίζει τις σημαντικές πτυχές της κληρονομιάς σε σχέση με τα **ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία**. Προωθεί μια ευρύτερη κατανόηση της κληρονομιάς και της σχέσης της με την κοινωνία.

Η σύμβαση αυτή υπογραμμίζει ότι οι τόποι και τα μνημεία είναι σημαντικοί κυρίως λόγω των **μηνυμάτων και του τρόπου χρήσης τους** καθώς και των αξιών που αντιπροσωπεύουν.

Τονίζει το θέμα της **πολυπολιτισμικότητας** και του σεβασμού των διαφορετικών πολιτισμικών αξιών των μνημείων από όλους. Δεν μπορεί να γίνεται υπερίσχυση ενός πολιτισμού σε βάρος ενός άλλου. Ο καθένας πρέπει να σέβεται την πολιτιστική κληρονομιά των άλλων όσο και τη δική του και την κοινή κληρονομιά της Ευρώπης.

Ο Faro Convention προσπαθεί κυρίως να απαντήσει στο ερώτημα γιατί συντηρείται η κληρονομιά και σε ποιους απευθύνεται. Στηρίζεται στην ιδέα ότι η γνώση και η χρήση της κληρονομιάς είναι **μέρος των δικαιωμάτων των ανθρώπων να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή σύμφωνα με τις διακηρύξεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**.

Σύμφωνα με το κείμενο αυτό η κληρονομιά συνδέεται με την
την πολιτιστική ποικιλομορφία
τον πολυπολιτισμικό διάλογο
την οικονομική ανάπτυξη
τις αρχές της **αειφόρου ανάπτυξης**

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Οι Αρχές που διέπουν την πολεοδομική συντήρηση διατυπώθηκαν το 1975 στη διακήρυξη του Άμστερνταμ.

- Η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς είναι ένας από τους σημαντικότερους στόχους του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού
- Η ολοκληρωμένη διατήρηση προϋποθέτει την **ευθύνη των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης** και τη **συμμετοχή των πολιτών**.
- Μια πολιτική ολοκληρωμένης διατήρησης μπορεί να πετύχει μόνο αν ληφθούν υπόψη **κοινωνικοί παράγοντες**
- Η ολοκληρωμένη διατήρηση απαιτεί την **αναπροσαρμογή νομοθετικών και διοικητικών μέτρων**.
- Η ολοκληρωμένη διατήρηση απαιτεί κατάλληλα **μέσα χρηματοδότησης**. Θα πρέπει να επινοηθούν νέες οικονομικές μέθοδοι πιο αποτελεσματικές
- Η ολοκληρωμένη διατήρηση απαιτεί την προώθηση των μεθόδων **τεχνικής και ειδίκευσης** για την αποκατάσταση.

Διεθνείς χάρτες και πολιτικές διατήρησης

Ολοκληρωμένη διατήρηση – διατήρηση της ζωής μέσα στα παλαιά κελύφη σε άμεση σχέση με τις ζώνες πρασίνου, με μειωμένη κίνηση και θόρυβο και τη δημιουργία περιβάλλοντος σε διαλεκτική σχέση με το σύγχρονο τρόπο αστικής ζωής.

Νέος τύπος πολεοδομίας που προσπαθεί να ξαναβρεί τους περικλειστούς χώρους σε ανθρώπινη κλίμακα, την αλληλοδιείσδυση των λειτουργιών και την κοινωνική και πολιτιστική ποικιλία που χαρακτηρίζει τον αστικό ιστό των παλαιών πόλεων

Στόχος είναι η δημιουργία ενός πλαισίου ζωής που θα βοηθήσει τα άτομα να βρουν την ταυτότητά τους και να αισθάνονται ασφαλή παρά τις απότομες κοινωνικές αλλαγές

Νομοθεσία και καθεστώς προστασίας σε τοπικό επίπεδο

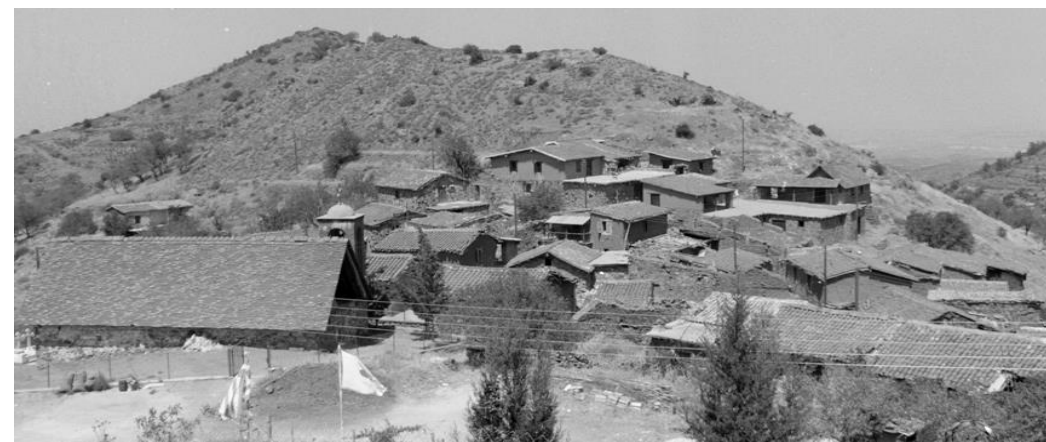
Στην Κύπρο ισχύουν δύο κυρίως Νόμοι για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Ο περί Αρχαιοτήτων Νόμος

(Τμήμα Αρχαιοτήτων – Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων)
Κήρυξη οικοδομών ως αρχαία μνημεία (Α και Β πίνακα)

Ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος περί διατηρητέων

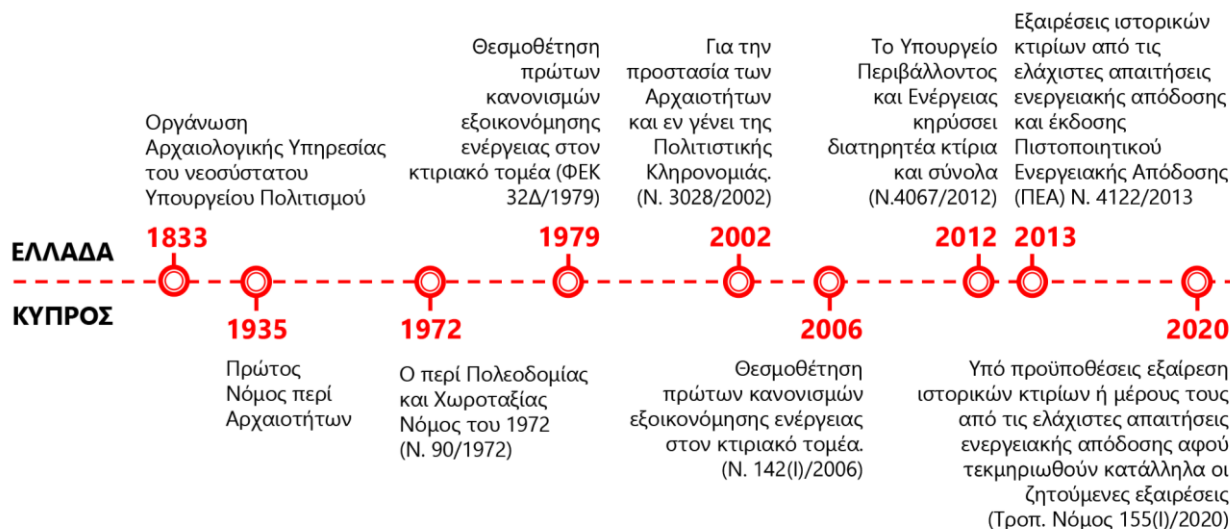
(Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως – Υπουργείο Εσωτερικών)
κήρυξη οικοδομών ως διατηρητέες και εκτέλεση εργασιών σε αυτές

Νομοθεσία και καθεστώς προστασίας σε τοπικό επίπεδο

Τα ιστορικά κτίρια κατασκευάστηκαν σε εποχές που ζητήματα εξοικονόμησης ενέργειας δεν ήταν στο προσκήνιο, όπως είναι στη σημερινή εποχή.

Η θεσμοθέτηση των πρώτων κανονισμών εξοικονόμησης ενέργειας στον κτιριακό τομέα, που αφορούσαν στην εφαρμογή θερμομόνωσης, στην Κύπρο μόλις το 2006 (Ο περί Ρύθμισης της Ενεργειακής Απόδοσης των Κτιρίων Νόμος του 2006, Ν. 142(Ι)/2006).

Νομοθεσία και καθεστώς προστασίας σε τοπικό επίπεδο

Νομοθεσία και καθεστώς προστασίας σε τοπικό επίπεδο

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Στην Κύπρο μέχρι σήμερα στη συντήρηση παραδοσιακών και ιστορικών οικοδομών δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση των αισθητικών και ιστορικών αξιών τους και λιγότερο των περιβαλλοντικών τους.

Διαχρονικά μέσα από διεθνείς χάρτες και συμβάσεις φαίνεται να δίδεται διαφορετική έμφαση στις αξίες της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Στο Χάρτη της Βενετίας οι αξίες του αντικειμένου προστασίας ήταν κυρίως οι αισθητικές και οι ιστορικές.

Γενικά στις διακηρύξεις του δυτικού πολιτισμού δίδεται έμφαση σε υλικές αξίες της κληρονομιάς και όχι στον τρόπο χρήσης της.

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Βασικό χαρακτηριστικό των σύγχρονων τάσεων των αποκαταστάσεων αποτελεί δηλαδή η **διεύρυνση του αριθμού των αξιών του προστατευόμενου αντικειμένου και ο επαναπροσδιορισμός και η αναμόρφωση του περιεχομένου του.**

Σύμφωνα με **ICOMOS Charter** για την παραδοσιακή αρχιτεκτονική η σημασία των παραδοσιακών οικοδομών συνδέεται όχι μόνο με τις υλικές αλλά και με τις **άυλες αξίες που εμπεριέχουν.**

Έτσι στις **αισθητικές και ιστορικές αξίες** προστίθενται αξίες επιστημονικές, πολιτιστικές, θρησκευτικές, συμβολικές, πνευματικές, ηθικές, σπανιότητας, τεχνικές-κατασκευαστικές, πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, τουριστικές, χρηστικές, **περιβαλλοντικές κ.ά.**

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Σε πρόσφατες μάλιστα διακηρύξεις και χάρτες δίδεται μεγαλύτερη έμφαση στην **αιεφόρο ανάπτυξη**.

Οι σύγχρονες θεωρίες της **αιεφορίας**, εισήγαγαν την περιβαλλοντική προσέγγιση στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, η οποία έχει **σημαντικό αντίκτυπο στις πρακτικές αποκατάστασης του υφιστάμενου δομημένου περιβάλλοντος**.

Με τις νέες τάσεις της παγκοσμιοποίησης, στην προσπάθεια να προστατευθούν παραδοσιακές περιοχές, πολιτιστικές διαφορές και συνέχειες ζωντανών πολιτισμών, οι αξίες επαναπροσδιορίζονται σε σχέση με τις κοινωνικές και οικονομικές πραγματικότητες, καθώς και με την **πολιτική της «οικολογικά υποστηριζόμενης ανάπτυξης»**, που τίθεται ως θέμα προτεραιότητας τις τελευταίες δεκαετίες.

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Έτσι μιλάμε σήμερα για την έννοια της **περιβαλλοντικής αποκατάστασης παραδοσιακών/ιστορικών κτιρίων και συνόλων**

*....έχει διαπιστωθεί ότι η διάσωση των αρχαίων κτιρίων βοηθάει στην **εξοικονόμηση πόρων και την καταπολέμηση της σπατάλης**, ζητήματα πολύ σημαντικά για τη σημερινή κοινωνία (Διακήρυξη του Άμστερνταμ, 1975)*

*..... Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική αποτελεί μία συνεχή διαδικασία, που περιλαμβάνει τις απαραίτητες αλλαγές και προσαρμοστικότητα στους **κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς περιορισμούς** (Χάρτης ICOMOS, 1999)*

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Μεγάλη σημασία έχει ο τρόπος χρήσης των παραδοσιακών οικοδομών, καθώς και ο αντίκτυπος των εργασιών συντήρησης στους χρήστες και στην κοινωνία στην οποία απευθύνονται οι οικοδομές.

Η συντήρηση και επανάχρηση των παραδοσιακών οικοδομών έχει θετική επίδραση στην κοινωνία (εργατικό δυναμικό, αναβίωση παραδοσιακών τεχνικών, διατήρηση πολιτιστικού χαρακτήρα)

Η επανάχρηση ικανοποιεί τους τρεις πυλώνες της αειφόρου ανάπτυξης

Σήμερα διαφαίνεται μια νέα ανάγκη εκτός από την περιβαλλοντική αποκατάσταση – της ενεργειακής αναβάθμισης ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών – οδηγεί σε ανάγκες συμβιβασμών.

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Η ενεργειακή αναβάθμιση αποτελεί ένα νέο σχετικά όρο που σχετίζεται με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων.

Ενώ δηλαδή η συντήρηση αφορά κυρίως στη διατήρηση των αισθητικών και ιστορικών αξιών μιας οικοδομής η ενεργειακή αναβάθμιση δίνει έμφαση στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης.

Με την έννοια αυτή, η ενεργειακή αναβάθμιση μπορεί να θεωρηθεί απειλή στην αρχιτεκτονική κληρονομιά αφού συχνά εμπεριέχει αλλαγές που μπορούν να επηρεάσουν τις αισθητικές και ιστορικές αξίες των οικοδομών.

Για τους λόγους αυτούς, οι κανονισμοί για ενεργειακή απόδοση συχνά δεν εφαρμόζονται κατά τη συντήρηση των οικοδομών που ανήκουν στην αρχιτεκτονική κληρονομιά.

Χρειάζεται όμως να βρεθεί μια ισορροπία μεταξύ της ενεργειακής αναβάθμισης των παραδοσιακών οικοδομών και της διατήρησης των αισθητικών και ιστορικών τους αξιών.

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Σήμερα, προς την κατεύθυνση ύπαρξης πιο ορθολογικών κτιρίων ενεργειακά σε αντίθεση με το παρελθόν, υπάρχουν κανονισμοί που εισάγουν τον ολοκληρωμένο ενεργειακό σχεδιασμό όχι μόνο στη **μελέτη και κατασκευή κάθε κτιρίου**, αλλά απαιτούν και για κάθε υφιστάμενο κτίριο που θα υφίσταται **ριζική ανακαίνιση τη σύνταξη της ίδιας ενεργειακής μελέτης**.

Μέσα από τους κανονισμούς καθορίζονται οι **απαιτήσεις ελάχιστης ενεργειακής απόδοσης που ορίζουν το ελάχιστο επίπεδο ενεργειακής απόδοσης** στο οποίο πρέπει να βρίσκονται τα κτίρια που υφίστανται ανακαίνιση μεγάλης κλίμακας, εφαρμόζοντας μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

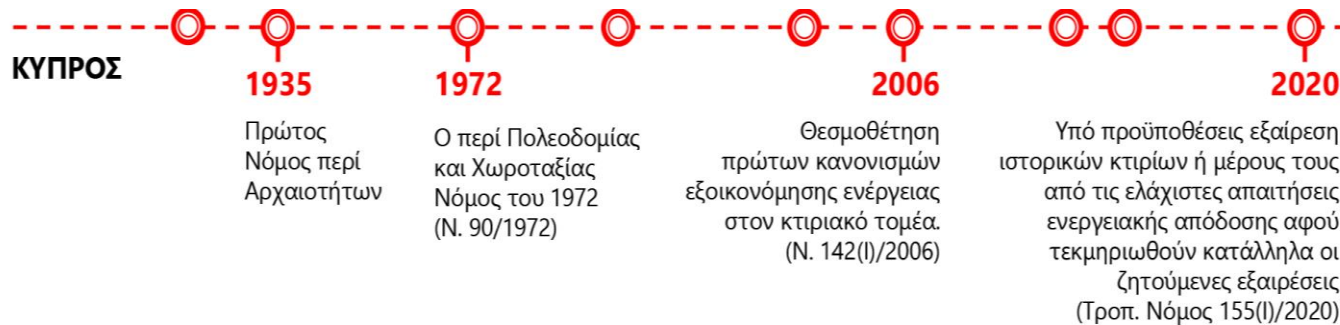
Στην περίπτωση όμως των **ιστορικών κτιρίων η εφαρμογή μέτρων ενεργειακής αναβάθμισης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δεν είναι πάντα συμβατή με την ανάγκη διατήρησης των αρχιτεκτονικών και πολιτιστικών αξιών** που φέρουν και που θα πρέπει να διατηρηθούν αναλλοίωτες για τις επόμενες γενιές.

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Στην Κύπρο μέχρι το 2020, τα διατηρητέα κτίρια και τα αρχαία μνημεία σύμφωνα με τον Περί Ρύθμισης της Ενεργειακής Απόδοσης των Κτιρίων Νόμο εξαιρούνταν από την υποχρέωση τήρησης των ελάχιστων απαιτήσεων ενεργειακής απόδοσης.

Από το 2020 και μετά με την εφαρμογή του τροποποιητικού Νόμου, κτίρια που έχουν κηρυχθεί ως διατηρητέα, ή έχουν κηρυχθεί ως αρχαία μνημεία, δύναται να εξαιρεθούν από την τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων ενεργειακής απόδοσης εφόσον τεκμηριωθεί ότι η τήρησή τους αλλοιώνει κατά τρόπο μη αποδεκτό το χαρακτήρα ή την εμφάνισή τους.

- Συγκεκριμένα, με βάση αυτόν τον Τροποποιητικό νόμο θα πρέπει να υποβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του κτιρίου προς το Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως ή το Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων ή την Αρμόδια Τοπική Αρχή, το σύνολο των επεμβάσεων ή/και τροποποιήσεων ενεργειακής αναβάθμισης που εφαρμόζονται στην οικοδομή και να γίνεται επαρκής τεκμηρίωση της ζητούμενης εξαίρεσης. (Τροποποιητικός Νόμος 2020).
- Οι μελετητές/ ιδιοκτήτες οφείλουν δηλαδή να υποβάλλουν προτάσεις ενεργειακής αναβάθμισης του διατηρητέου κτιρίου ή να παρέχουν επαρκή τεκμηρίωση για την εξαίρεση του συγκεκριμένου κτιρίου από την υποχρέωση τήρησης των ελάχιστων απαιτήσεων ενεργειακής απόδοσης και έκδοσης πιστοποιητικού ενεργειακής αναβάθμισης (Τροποποιητικός Νόμος 2020 περί Ρύθμισης της Ενεργειακής Απόδοσης των Κτιρίων).

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

VernArch

Creation of a data base of vernacular architecture in Cyprus, *University of Cyprus (UCY)*

BioVernacular

Innovative Methods of Protection and Conservation of Bioclimatic Design Elements in Traditional Buildings in the Historic Centre of Nicosia
Cyprus Research Promotion Foundation (RPF), HUMANITIES-0609(BIE)07

BioCultural

Implementation of Sustainable Design Elements of Vernacular Architecture in the Rehabilitation of Traditional Buildings and in the Design of New Structures

University of Cyprus (UCY), Internal Research Programmes, 2012

ERASMUS PLUS PROGRAMS

Smart Rehabilitation 3.0. Innovating Professional Skills for Existing Building Sector (Erasmus Plus)

The programme aims to develop a training program for a new professional qualification “Building Rehabilitation Expert”, create on line training courses (MOOC) and a tool for the access to technological and innovative interventions in Rehabilitation

SMART REHABILITATION 3.0

HERSUS

Enhancing of Heritage Awareness and Sustainability of Built Environment in Architectural and Urban Design

Higher Education _ ERASMUS+ Funded Project _ 2020-2023
ID: KA203-BD3567AB.

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παρόλο ότι παρατηρούνται αρκετές περιβαλλοντικές στρατηγικές στις παραδοσιακές οικοδομές υπάρχει συχνά η ανάγκη ενίσχυσής τους κατά τη συντήρηση των οικοδομών για να μπορέσουν οι οικοδομές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των χρηστών.

	Coastal Region	Lowland Region	Mountainous Region
Cooling Strategies			
Cross Ventilation	•••••	•••••	••
Stack Effect	•••••	•••••	•
Shading Devices	••••	•••••	••
Heating Strategies			
Solar Gains	••	•••	•••••
Buffer Zone	••	•••	•••••
Materials			
Thermal Mass	••••	•••••	•••••
Microclimatic Conditions			
Vegetation/Planting	••••	••••	•••

• frequency of existing strategy
 • requirement for strategy enhancement
 • sometimes; •• quite often; ••• often; •••• very often; ••••• always

	Preservation	Enhancement	Contemporary Interventions
Building Envelope			
Walls	•	•	thermal plasters
Roofs		•	thermal insulation
Windows			
- Glazed Devices		•	double glazing
- Timber Shutters	•		-
Semi-open spaces			
Shading (during cooling period)	•		-
Insolation (during heating period)		•	glass surfaces
Courtyards			
Soft Surfaces	•		-
Vegetation (vines)	•	•	-
Planting (deciduous trees)	•	•	-
Water Elements	•	•	-

• requirement for preservation or enhancement

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Κέλυφος – τοιχοποιία και οροφή

Η διατήρηση κατά τη συντήρηση του υφιστάμενου κελύφους των παραδοσιακών οικοδομών είναι πολύ σημαντική για στατικούς και αισθητικούς λόγους αλλά και λόγω της μεγάλης θερμικής μάζας του κελύφους

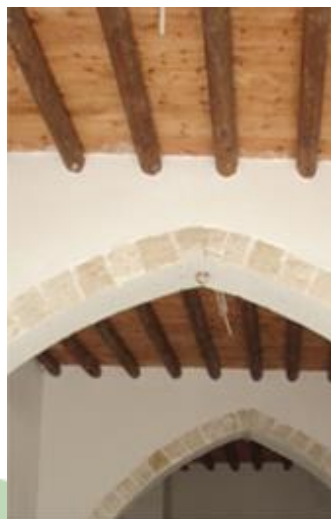
Ημιυπαίθριοι χώροι

Η διατήρηση των ημιυπαίθριων χώρων αποτελεί μια περιβαλλοντική προσέγγιση αφού αυτοί προσφέρουν σκίαση και προστασία των παρακείμενων σε αυτούς χώρων.

Αυλές

Για διατήρηση του σημαντικού περιβαλλοντικού ρόλου της αυλής θα πρέπει να διατηρηθεί η υλικότητά τους, η βλάστηση καθώς και η ύπαρξη υγρού στοιχείου.

Τα στοιχεία ενός κτηρίου που μπορούν εύκολα να βελτιωθούν ενεργειακά είναι η οροφή και τα ανοίγματα

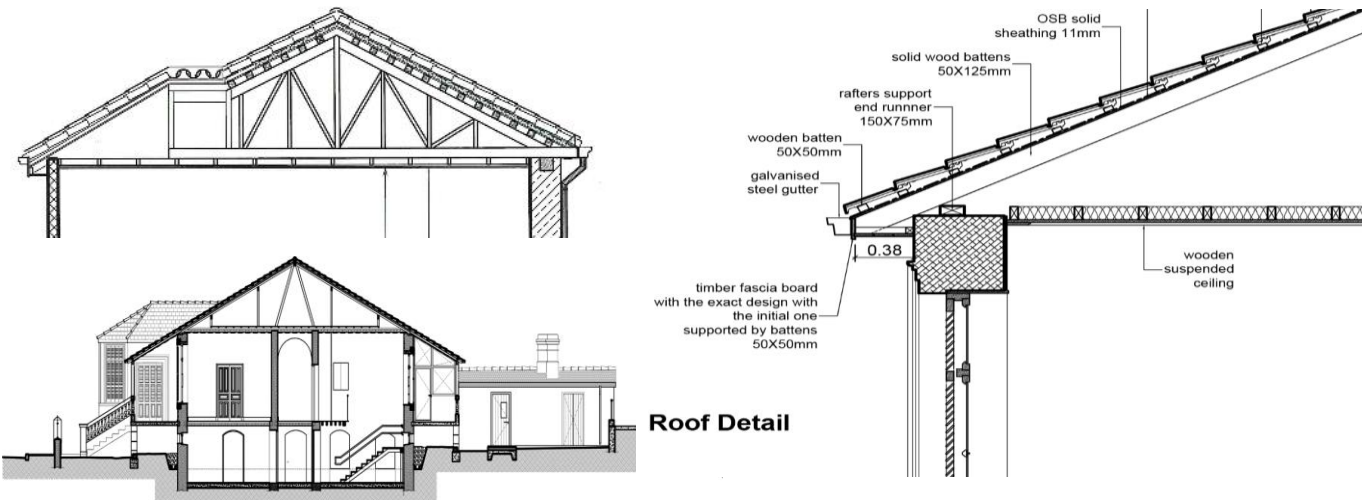
Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

A1	Eastern Mediterranean Area
A2	Rural and Urban Traditional Settlements in the Island of Cyprus Lowland Region Coastal Region Mountainous Region
B1	Documentation and Analysis through Tabulation in Datasheets <i>(250 vernacular dwellings)</i> Cooling Strategies Heating Strategies Materials Microclimate
B2	Qualitative Analysis through Questionnaires and Interviews <i>(60 respondents)</i> Thermal Comfort Visual Comfort
B3	Quantitative Analysis through Monitoring of Environmental Parameters <i>(25 vernacular dwellings)</i> Indoor Environmental Parameters Outdoor Environmental Parameters
B4	Experimental Studies and Analysis on Special Topics <i>(5 vernacular dwellings)</i> Natural Ventilation Thermal Inertia Daylighting
C1	Assessment of Vernacular Dwellings Architectural Appearance Values Authenticity and Cultural Values Environmental Values Social and Economic values <i>Building Aesthetics</i> <i>Architectural History</i> <i>Human Comfort</i> <i>Human Needs</i> <i>Architectural Elements</i> <i>Traditional Materials</i> <i>Reuse of Materials</i> <i>Economic Growth</i> <i>Morphological Elements</i> <i>Spirit of the Place</i> <i>Traditional Techniques</i> <i>Revival of Settlements</i>
C2	Comparative Evaluation of Different Approaches
C3	Decision-Making Process <i>balance between preservation and retrofitting</i> Preservation of the Authenticity Energy and Environmental Retrofitting
C4	Evaluation of Decision Effectiveness <i>impact of decisions and applied measurements</i> Architectural Appearance Values Authenticity and Cultural Values Environmental Values Social and Economic values <i>Aesthetic Appearance of the Traditional Building Envelope</i> <i>Conservation of the Authenticity of Cultural Heritage</i> <i>Energy Efficiency; Indoor Comfort and Building Resilience</i> <i>Economic benefits; Quality of Life and Social Resilience</i>

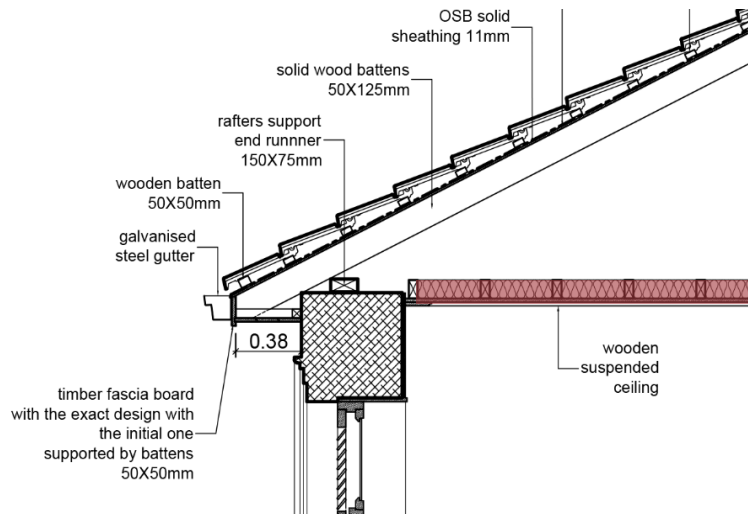
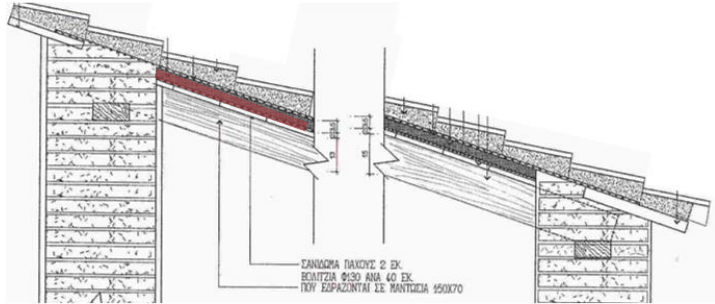
Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Ενσωμάτωση θερμομόνωση στις στέγες και διπλών υαλοστασίων στα παράθυρα

House of the Citizens. Architect for the renovation of the building: Christos Marathovouniotis

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Ημιυπαίθριοι χώροι

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

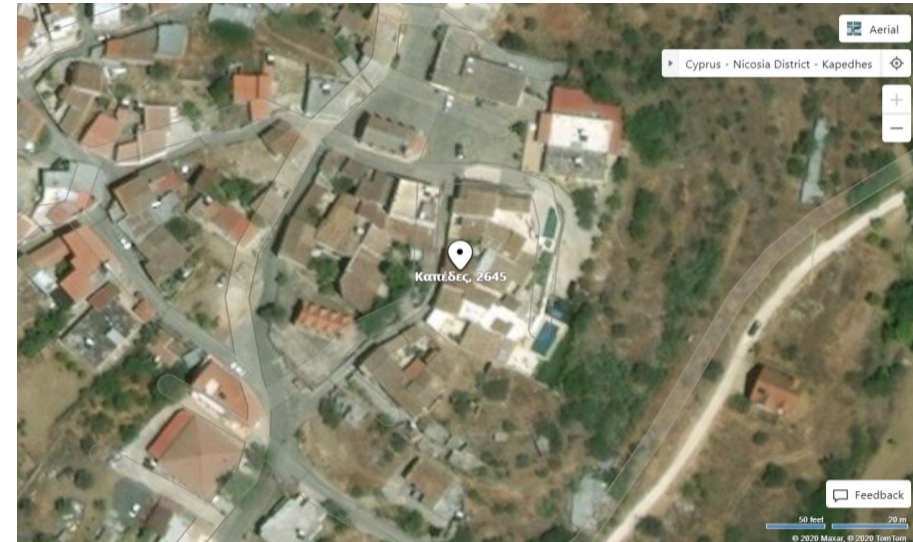
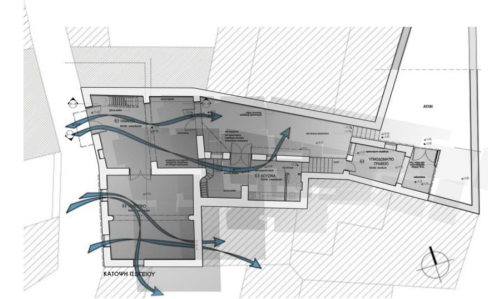
Ημιυπαίθριοι χώροι

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

Διατηρητέα οικοδομή στους Καπέδες | περιοχή Λευκωσίας

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

Διατηρητέα οικοδομή στους Καπέδες

Περιβαλλοντικές στρατηγικές – θέρμανση και δροσισμό

BIOCLIMATIC ELEMENTS

HEATING

H1 direct gains
H2 indirect gains
H3 heat losses reduction

MICROCLIMATIC ENVIRONMENT

E1 water element
E2 internal yard
E3 planting
E4 pergola with deciduous plants
E5 semi-open space (iliakos)

COOLING

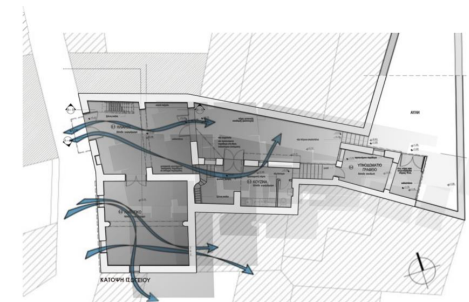
C1 window shutters
C2 sun shading elements
C3 cross ventilation
C4 stack effect
C5 semi-open space (portico)

MATERIALS

M1 thermal inertia
M2 traditional roof
M3 yard

■ mixed □ mudbrick
 ■ pebble ■ earth

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

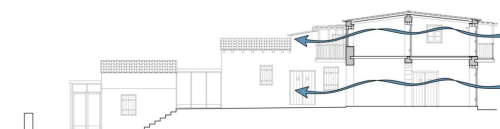
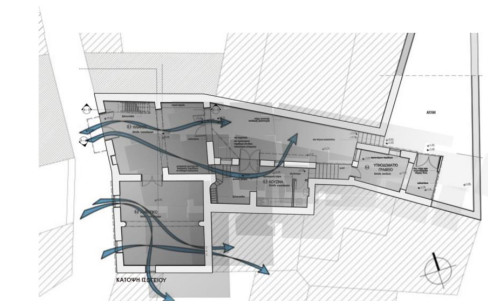

Συντήρηση και επανάχρηση με τη διατήρηση των περιβαλλοντικών στοιχείων – θερμική μάζα

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

Ανακατασκευή στέγης – θερμομόνωση

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

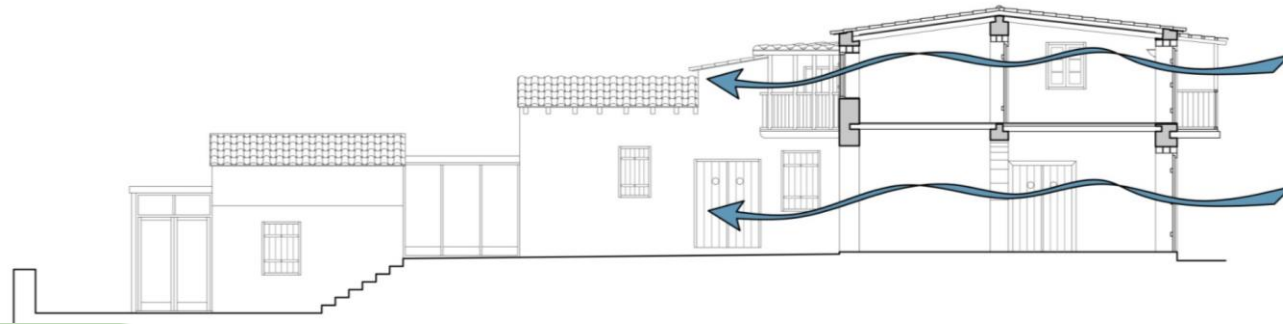
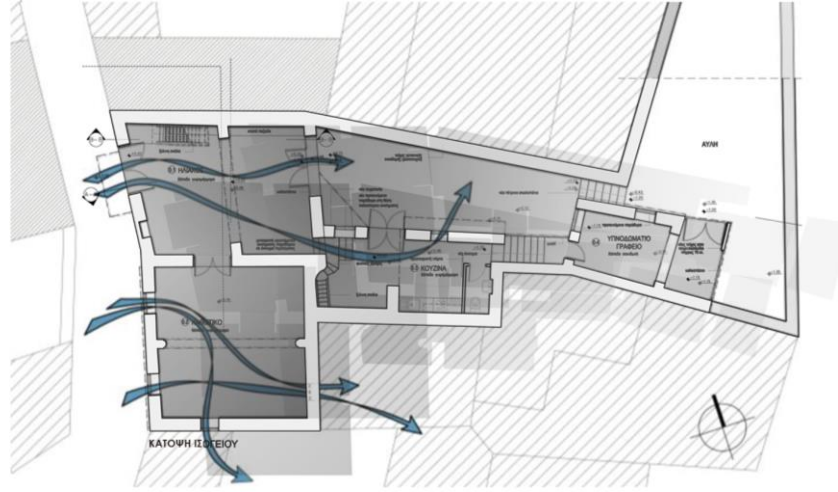
Διατήρηση ανοιγμάτων – σανιδωτών φύλλων

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

Διατήρηση διαμπερότητας χώρων και διάταξης ανοιγμάτων

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 1

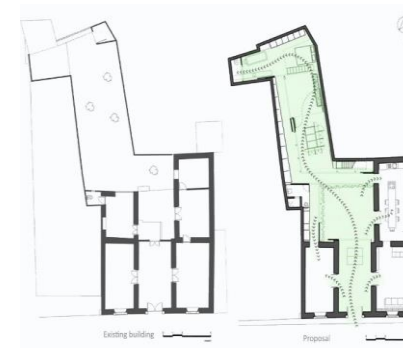
Διατήρηση εσωτερικής σκάλας

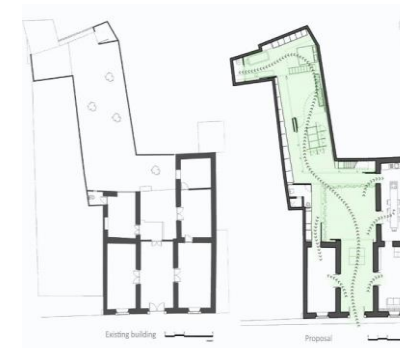
Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 2

Παραδοσιακή οικία στο Καϊμακλί

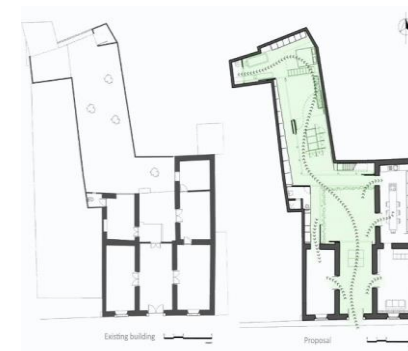
Τοποθέτηση υαλοπινάκων σε άνοιγμα ηλιακού

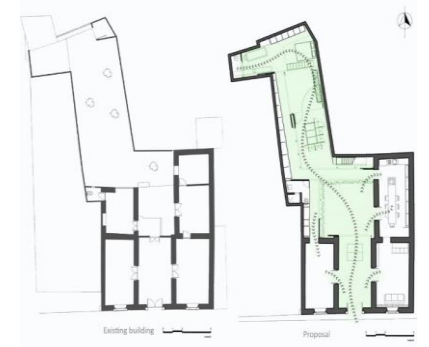

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Παράδειγμα 2

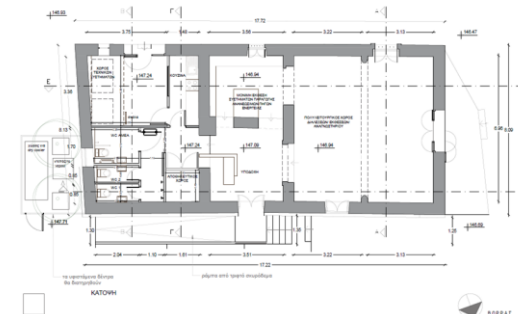
Κεντρική αυλή - βλάστηση

Παραδοσιακή οικοδομή στην Αγλαντζιά

Επανάχρηση και ενεργειακή αναβάθμιση οικοδομής_HYBUILT

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

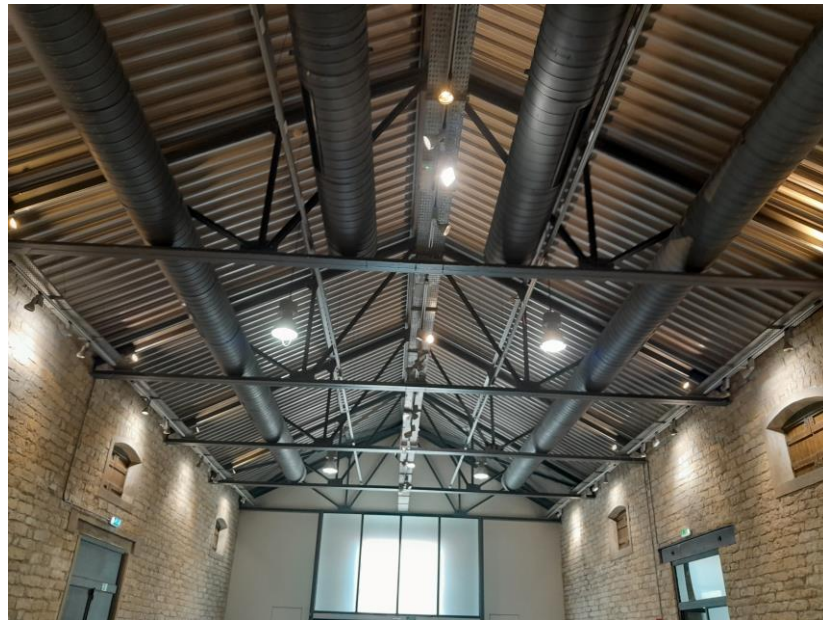
Παράδειγμα 3

Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις

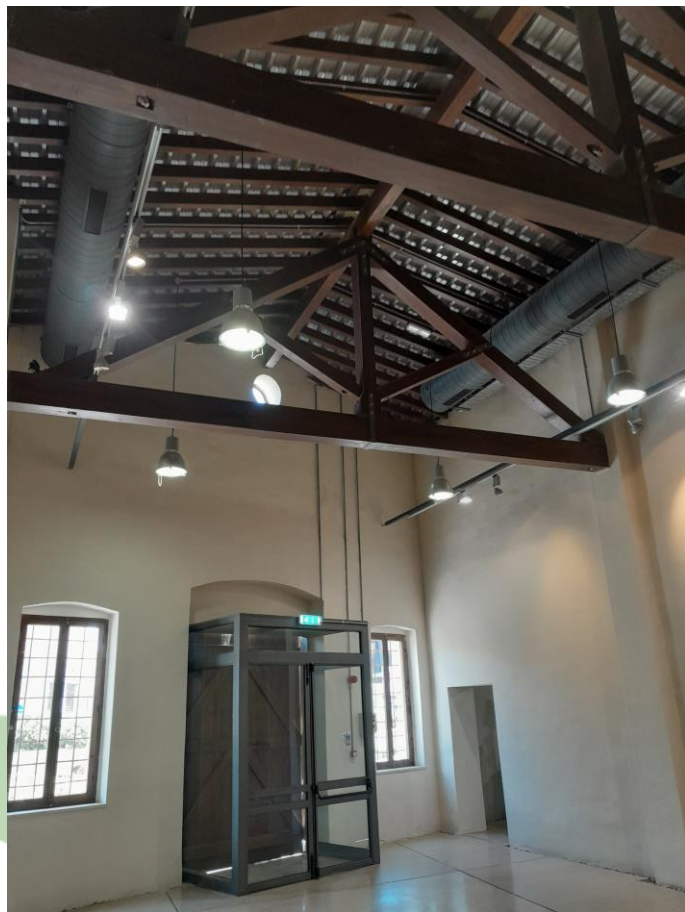
Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Συμπεράσματα

- Κάθε ιστορική και παραδοσιακή οικοδομή αποτελεί μια **ιδιαίτερη περίπτωση** και θα πρέπει να μελετάται λεπτομερώς πριν να ληφθούν αποφάσεις για τον τρόπο συντήρησής της
- Οι αποφάσεις πρέπει πάντοτε να εξασφαλίζουν την κατανόηση και το **σεβασμό των αξιών της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς**
- Οι στρατηγικές συντήρησης και ενεργειακής αναβάθμισης θα πρέπει να εμπεριέχουν τις **αναγκαίες αλλαγές για βελτίωση των ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών αλλά αυτές θα πρέπει να έχουν τη μικρότερη επίπτωση στο χαρακτήρα τους.**
- Η συντήρηση των ιστορικών και παραδοσιακών οικοδομών με σεβασμό **όλων των αξιών** συμπεριλαμβανομένων και των **περιβαλλοντικών** είναι ένα σύνθετο θέμα που απαιτεί **πολυκριτηριακή ανάλυση και προσέγγιση.**

